

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

Ibs Aboe el Chayr

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: Aboe el Chayr

Datum bezoek: 8 december, 2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Sicco Baas

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt onderwijsondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de onderwijsondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar onderwijsondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de onderwijsondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de onderwijsondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
  - a. extra handen / omvang van de klassen
  - b. speciale onderwijsmaterialen
  - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
  - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
  - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

---

¹ Waar in dit rapport kortheidshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport kortheidshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heterogeen, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren:
  - Dhr. G. Roozen (dir)
  - Mevr. Baukje Witlox (IB + lkr)
  - Mevr. Marijke v/d Made (IB)
  - Dhr. Karlie van Veen (consulent)
- observaties bij enkele lessen: groep 5 – rekenen, groep 1/2 – werkles / taalontwikkeling, groep 8, studievaardigheden.
- een teamgesprek - aanwezig waren: het volledige team

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoefte.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte impressie van de school:

In Tilburg is één Islamitische basisschool, Aboe el-Chayr. Aboe el Chayr betekent 'de vader van het goede'. Het is een van de drie basisscholen van het schoolbestuur Stg. Islamitisch Primair Onderwijs (SIPO). Deze stichting heeft nog een school in Breda en in Bergen op Zoom.

Aboe el-Chayr is onderdeel van brede school Stokhasselt en gehuisvest in een nieuwe multi functionele accommodatie (MFA), De Dirigent. Ook basisschool De Regenboog, de PSZ (Kinderstad), de BSO en de GGD is aanwezig in 'De Dirigent' Hier wordt mee samengewerkt (VVE).

De wijk Stokhasselt is een impulswijk en is in de jaren zestig en zeventig ontstaan.

Aboe el Chayr is opgericht in 1992 en er zitten ongeveer 220 kinderen. Er is op woensdagmiddag les en op vrijdagmiddag niet. De school heeft 10 groepen en de groepsgrootte is gemiddeld iets meer dan 22 leerlingen per groep, dit zijn kleine groepen in vergelijking met andere basisscholen. De school wil alle kinderen de kans geven om hun eigen mogelijkheden te ontplooiën en zich op hun eigen niveau te ontwikkelen.

Er zijn 4 groepen 1/2 en een groep 3 ,4 ,5 ,6 ,7 en 8.

Alle kinderen en hun ouders belijden de Islamitische godsdienst, voor ouders en school is dit belangrijk. Daarom zijn er op school godsdienstlessen, de godsdienstleerkracht is vast aan school verbonden en heeft zitting in het managementteam. Hoofddoel van de godsdienstlessen is Akhlaq, oftewel morele vorming. Iedere ochtend wordt er gestart met een gebed.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☐ meer homogeen
- ☐ vergelijkbaar
- ☒ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van Aboe el Chayr weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

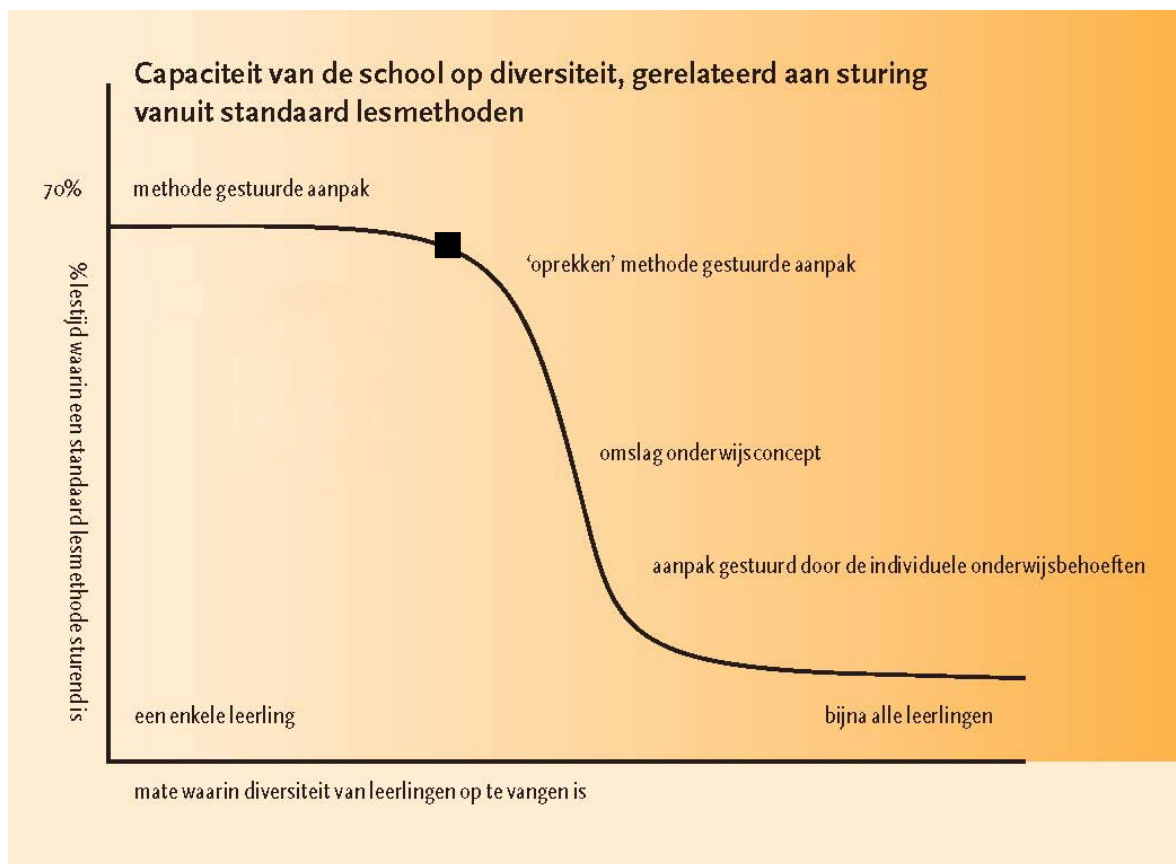
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

Aboe el Chayr bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

---

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☒ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
  - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

---

- ☒ extra 'handen' in de klas, te weten: structureel zijn er voor ongeveer 50 u. per week 'handen beschikbaar', dit is naast de investering die de school doet voor de godsdienstlessen en de ondersteuning vanuit opleidingen door stagiaires e.d.
- ☐ onderwijsmaterialen
- ☐ de ruimtelijke omgeving
- ☐ specialistische expertise
- ☐ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een netwerkschool.

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

---

- ☐ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

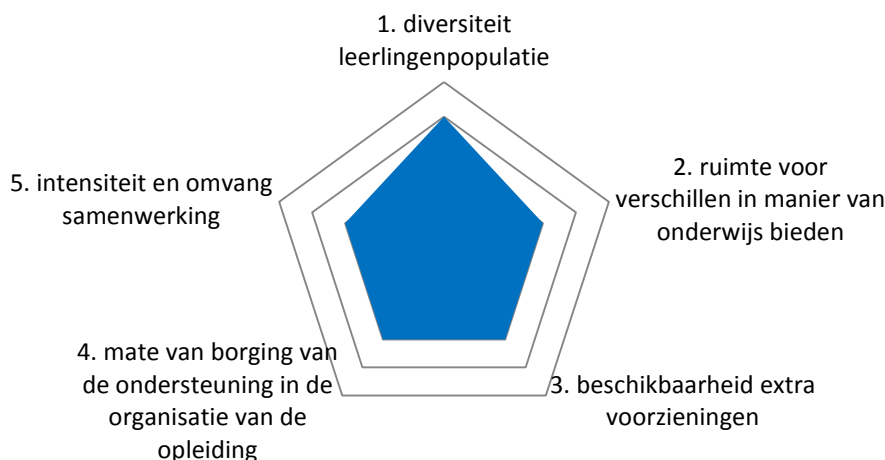
Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

---

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☒ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is Aboe el Chayr te karakteriseren als een **netwerkschool**. Door klassengrootte en de extra handen zou netwerkschool plus een beter karakterisering zijn, echter deze categorie is er niet.

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.

Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

De diversiteit van culturen zorgt voor een bepaalde dynamiek, waarbij dezelfde identiteit (geloofsovertuiging) verbindend lijkt en ook de nodige diversiteit kent. Dit maakt dat het voor de school soms lastig om de bij de ouders de focus op onderwijs te houden. Alle leerlingen zijn afkomstig uit een cultuur waarbij het Nederlands niet de thuistaal is, dit betekent dat er naast de cognitieve diversiteit, veel diversiteit in taalontwikkeling is.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

De methode is leidend en het IGD-model wordt gehanteerd. Leraargedrag is hoofdzakelijk frontaal klassikaal, waarbij steeds meer coöperatieve werkvormen worden ingezet. Er wordt gewerkt met een weektaak, deze is per leerling naar onderwijsbehoefte samengesteld. Er gaat veel aandacht en ondersteuning naar de 'zwakkere' leerling, het team geeft aan dat hierdoor er waarschijnlijk te weinig aandacht aan de 'gemiddelde' en meer begaafde leerling wordt gegeven. Regulering van gedrag speelt een grote rol en gaat soms ten koste van het onderwijsproces.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het voeren van gesprekken met kinderen over hun onderwijsbehoefte kan verder uitgebreid en zal voor veel leerlingen motiverend werken. Daarnaast is het meer en gevarieerder inzetten van coöperatieve werkvormen een mogelijkheid om binnen de eigen groep nog beter te kunnen voldoen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerlingen.

3. *Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.*

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

De school heeft gemiddeld per groep ruim 4 u. extra ondersteuning per week, gerelateerd aan de behoefte van de doelgroep lijkt dit veel, daarnaast is de groepsgrootte in vergelijking met andere scholen klein. De extra handen worden ingezet in de groepen en voor leerlingen die de meer ondersteuning nodig hebben. In hoeverre de 17 u. per week godsdienstonderwijs voor de totale school ondersteunend is aan het onderwijsleerproces is niet bekend.

Verder is op de school niet meer expertise aanwezig dan op andere scholen.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het kritisch evalueren van de effectiviteit van de inzet van de extra ondersteuning kan leiden tot aanpassingen om efficiëntie te verbeteren. Ook afstemming zoeken in de ondersteunende rol die het godsdienstonderwijs in het onderwijsleerproces kan hebben is wellicht mogelijk.

4. *Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.*

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

Er is sprake van een goede en duidelijke borging, planmatigheid en heldere afspraken.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Niet van toepassing

5. *Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.*

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Er is samenwerking op wijk- en brede schoolniveau. Samenwerking met andere school en/of ondersteuningsorganisaties is naar behoefte en functioneel. De samenwerking met Plein 013 is naar tevredenheid.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Wellicht is het bespreken om in de toekomst te onderkennen dat het gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het onderwijs aan alle leerlingen in de wijk Stokhasselt een ambitie voor de scholen in Stokhasselt. Dit zou betekenen dat op termijn geen enkel kind de wijk voor het volgen van onderwijs hoeft te verlaten. Vorig schooljaar zijn 2 leerlingen van Aboe el Chayr naar SBO verwezen, deze leerlingen zouden dan ook opgevangen moeten kunnen worden, waarschijnlijk geeft dit een indicatie welke expertise er dan nog ontwikkeld moet worden.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Het team is betrokken en pleegt veel inspanningen om de doelgroep datgene te leren dat nodig is om volwaardig deel te kunnen nemen aan de maatschappij. De kenmerken van de populatie maakt dat de aandacht en expertise verdeeld moet worden over het leren van kinderen en gedragsregulering. Dit is geen eenvoudige opdracht. Het team is ambitieus en wil uit de kinderen halen wat erin zit. In het gesprek met de ouder kwam naar voren dat eerder signaleren en bespreken met de ouders dat hun kind met bepaalde vakken moeite heeft, veel ruis kan wegnemen. Dit betekent dat de opbrengsten goed moeten worden geanalyseerd om de onderwijsbehoefte vast te kunnen stellen en dit helder met de ouders moet worden besproken. Verder is de complexiteit van de doelgroep onderkend en is het team zich bewust dat er veel achterstand moet worden weggewerkt.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

☒	weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
	☒ laag
	☐ gemiddeld
	☐ hoog
☐	matig
☐	sterk

Toelichting:

Er zijn veel ouders uit andere culturen dan de Nederlandse, soms is er discussie over het opleidingsniveau en in hoeverre dit gewaardeerd wordt in Nederland. Van de bijna 220 leerlingen hebben er 75 een gewicht van 1.2. Waarschijnlijk is destijds de intake niet uitgebreid genoeg geweest om het juiste opleidingsniveau te achterhalen.

- *thuis taal:*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting:

Vooraf veel leerlingen met een Marokkaanse, Turkse en Somalische achtergrond bezoeken de school. Bij ongeveer 95% van de leerlingen is de thuistaal niet de Nederlandse taal.

- *culturele achtergrond*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting:

Veel verschillende nationaliteiten, zoals ook hierboven aangegeven.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting:

De school ondervindt veel diversiteit in niveaus van leren, waarbij de aandacht vooral gaat naar die leerlingen die uitvallen aan de onderkant, maar er zijn ook leerlingen die meer- en hoogbegaafd zijn. Hiervoor wil de school ook een goed aanbod realiseren.

- *leerstijlen*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting:

Veel diversiteit in leerstijlen, het team probeert hieraan tegemoet te komen door voor veel variatie in werkvormen te kiezen. Aangegeven wordt dat het arsenaal van werkvormen nog wel uitgebreid kan worden.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

☐	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☒	veel (meer dan 40%)

Toelichting:

Er zitten veel leerlingen in aanpak 1, dat is wel 50 %. De school is bezig goed te kijken naar de onderwijsbehoeftes van de leerlingen om het aanbod passend te maken. Dit lukt de ene leraar beter dan de andere.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

☐	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☒	veel (meer dan 40 %)

Toelichting:

Er moet met name veel aandacht besteed worden aan 'onbeteugeld' gedrag. Jongens vertonen dit meer dan meisjes. Dit is ook de reden waarom er dit schooljaar is gestart met het PBS-traject (Positieve Behaviour Support). Er is voor deze systematiek gekozen omdat de ouders hier ook bij betrokken worden.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☒	☐	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☒	☐	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☒	☐	☐	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☒	☐	☐	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☐	☒	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☒	☐	☐	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☐	☒	☐	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☒	☐	☐	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☒	☐	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☐	☒	☐	evaluatie samen met leerlingen

Toelichting:

- Kennisoverdracht is belangrijk en dat gebeurt veel, het zelf ontdekken begint te komen;
- Het klassikaal leren wordt steeds vaker 'losgelaten' om kinderen in groepen te laten leren. Dit 'loslaten' is moeilijk omdat de gemotiveerdheid en de gedragscomponent dan weer een rol gaan spelen;
- Met name in de onderbouw bepaalt de beginsituatie vaak de leerweg;

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☒ vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- ☐ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☒ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Toelichting:

Het IGD-model wordt gehanteerd met aanpak, 1,2 en 3. Tijdens de zelfstandig-werken-tijd is de leerkracht in de gelegenheid om de individuele leerling te ondersteunen.

In de klassen waar ondersteuning van de onderwijsassistent is wordt in de groep ook vaak individuele ondersteuning gegeven.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☐ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☒ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting:

Vooraf wanneer een leerling speciale onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes heeft, dan wordt ook gekeken en rekening gehouden met de leerstijl.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

Het leerstofjaarklassensysteem wordt gehanteerd en alleen de groepen 1/2 zijn combinatiegroepen. Er zijn 4 groepen 1/2 en van de groepen 3 t/m 8 is er een. Gemiddeld zitten er ongeveer 22 kinderen in een groep.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 60% - 70%

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 70%

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 90%

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: 50%

Toelichting:

Tijdens het interview vond men het moeilijk om deze percentages aan te geven. Het in gesprek gaan met leerlingen over hun onderwijsbehoeftes gebeurt steeds meer. Op dit ogenblik is het de consulent die deze gesprekken voert. Eigenlijk moet de leraar het zelf doen, dat is de volgende stap.

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

Toelichting:

De begeleiding is geïntegreerd in de schoolaanpak en is een teamverantwoordelijkheid.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☐ niet of nauwelijks
- ☒ soms
- ☐ vaak

Toelichting:

Met name tijdens info-avonden en tijdens de rapportenbesprekingen worden ouders hierover geïnformeerd. De ouders met kinderen met extra ondersteuningsbehoeftes worden meer betrokken bij de manier van lesgeven dan de andere ouders.

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

De teamexpertise is vooral gericht op de hantering van het IGD-model en er is veel ervaringsdeskundigheid op het gebied van NT2. Ook is er veel deskundigheid op het gebied van identiteit.

De teamscholing PBS zal in de toekomst ook zorgen voor de nodige expertise.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
  - **in** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Toelichting:

Met name de onderwijsassistent biedt ondersteuning in de klas.

- **buiten** de klassen/groepen: *welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?*

Toelichting:

Begeleiding OPP leerlingen en RT vindt vooral buiten de groep plaats.
Zie ook onderstaand schema.

Te gebruiken afkortingen voor functionarissen:

(Lkr. = leerkracht, Vlkr. = vakleerkracht, OA = onderwijsassistent, RT = remedial teacher, AB = ambulante begeleider, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire)

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
1-2a	OA	6	20
	KA	4	20
	VLKR Gym	0.75	20
	VLKR Godsdienst	1	20
	AB extern TOS	1 (5x op afspraak)	1
	RT (TOS)	1.5	1
1-2b	OA	5,75	21
	ST	17,25	21
	KA	3,5	21
	VLKR Gym	0,75	21
	VLKR Godsdienst	1	21
1-2c	OA	6	22
	ST	12	22
	KA		22
	VLKR Gym	0.75	22
	VLKR Godsdienst	1	22
1-2d	OA	7.5	17
	KA	6	17
	VLKR Gym	0.75	17
	VLKR Godsdienst	1	17
	AB extern TOS	1 (5x op afspraak)	1
	RT (TOS)	1.5	1
3	LIO	5,75	24
	ST oa	11,5	24
	RT	40 minuten per week	4
	VLKR Gym	1	24
	VLKR Godsdienst	1,5	24
4	LKR Taaltuin	7.5	9
	RT	50 minuten	8
	ST	17.25	24
	VLKR Gym	1	24
	VLKR Godsdienst	1,5	24
5	RT	3.75	7
	VLKR Gym	1.25	24
	VLKR Godsdienst	2,5	24
6	RT	1,5	3
	ST	5.75	24
	VLKR Gym	1,15	24
	VLKR Godsdienst	2,5	24
7	RT	3	4 of 5
	VLKR Gym	1	22
	VLKR Godsdienst	2,5	22
8	RT	1	3
	ST	5,75	22
	VLKR Gym	1	22
	VLKR Godsdienst	2,5	22

Opmerkingen:

KA= klassenassistent

In groepen 1/2 ondersteunen de leerkrachten elkaar tijdens de gymlessen, op deze manier wordt een deel van RT ingevuld.

In groep 3 en 4 ondersteunen de leerkrachten elkaar tijdens de Gym en Godsdienst uren.

In groep 5, 6, 7 en 8 ondersteunen de leerkrachten elkaar tijdens de Godsdienst uren.

RT-er wordt vooral ingezet voor het project Taaltuin in groep 4 en voor RT in groep 5 en 6. OPP-leerlingen in de groepen 7 en 8 krijgen ook begeleiding van de RT-er.

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

X alternatieve methodes, nl. Spelling in de lift / Horen zien en schrijven / Speciale leesbegeleiding van

Luc de koning / Speciale woordenschatlijn voor NT2 leerlingen naast de taalmethode

X uitgaand van sterk eigen probleemoplossend vermogen, nl. Ambrasoft / Acadin

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

X methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. Rots en Water

X begrenzing van het gedrag, nl. PBS, geprobeerd wordt om in samenwerking met 't Kompas een pilot te realiseren op het gebied van gedragsinterventies.

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen:

Zelf openende kinderveerschaar (4 stuks) / Pen-gripjes / Koptelefoon voor prikkelreductie.

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

Ja, doordat het een MFA is zijn er diverse ruimtes beschikbaar, ook voor didactische begeleiding

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

Naast de sporthal en het speellokaal niet aanwezig.

aparte extra ruimtes voor verzorging / rust

Indien noodzakelijk beschikbaar.

buitenruimten

Een uitstekend geoutilleerd schoolplein.

- *Specialistische expertise op hbo/wo-niveau*

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
	x	visuele beperkingen
	x	auditieve beperkingen
	x	spraak/taal belemmeringen
x		cognitieve beperkingen
x		motorische beperkingen
	x	beperkingen door langdurige ziekte
x		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
x		ADHD
	x	dyslexie
	x	overige psychiatrische aandoeningen
x		gedragsproblemen
x		onderwijsachterstanden andere culturen
		anders, nl. ....

Toelichting:

- Op het gebied van visuele beperkingen, dyslexie en onderwijsachterstanden andere culturen is veel ervaringsdeskundigheid aanwezig;
- Voor spraak/taalbelemmeringen is er ondersteuning van een ambulant begeleider en vooral ervaringsdeskundigheid;
- De consultant van Plein 013 heeft veel SO (cluster 3) deskundigheid;
- Voor kinderen met epilepsie, astma en lichamelijke beperkingen is ervaringsdeskundigheid aanwezig;
- Enkele leraren studeren voor de master SEN, met o.a. de specialisaties taal en gedrag;

• *Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.*

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				x
Bureau Jeugdzorg		x		
GGD				x
GGZ		x		
MEE		x		
(Kinder)ziekenhuis			x	
Revalidatiekliniek	x			
Justitiële inrichting	x			
Gemeente, leerplicht		x		
Politie			x	
anders, nl. ...				

Toelichting:

- Er is veel contact met Logopedie en kinderfysio;
- Samenwerking is er met de scholen en organisaties binnen het Brede school overleg;
- Contacten met de gemeente is er ook omdat de wijk van de school een impulsgebied is;
- Met politie is er o.a. contact met de wijkagent en de veiligheidsadviseur;

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

Het eigenaarschap van de extra ondersteuning ligt bij de leerkracht, deze is verantwoordelijk voor het welbevinden en de ontwikkeling van de leerlingen.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

De extra ondersteuning past binnen het reguliere schoolbeleid en is onderdeel van school- en beleidsontwikkeling, waarbij opgemerkt moet worden dat onderdelen van deze ondersteuning niet structureel zijn en afhankelijk zijn van (tijdelijke) subsidies.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

Aboe el Chayr gebruikt ParnasSys in combinatie met het Cito-LVS. Voor SEO wordt Zien gebruikt en de onderbouw is zich aan het oriënteren op een SEO volgsysteem.

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

Er is een ondersteuningsplan waarin de planmatige uitvoering van de ondersteuningsstructuur is geborgd, de uitvoering gebeurt conform dit plan, waarvoor de 1 – zorgroute de basis is. De beide IB-ers zijn grotendeels de personen die de planmatigheid bewaken

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

De gebruikelijke protocollen worden gehanteerd, waarbij het dyslexie protocol nog niet volledig is geïmplementeerd. Andere protocollen, procedures en codes zijn: meldcode huiselijk geweld, protocol medisch handelen, gedragscode en protocol Hoogbegaafdheid (in ontwikkeling)

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
  - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
  - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

De ouders worden zoveel mogelijk betrokken bij het vaststellen en regelen van de extra ondersteuning. De school stelt vaak de ondersteuningsbehoefte vast en bespreekt dit met de ouders en welke begeleiding mogelijk is. Ook bij de uitvoering van de begeleiding wordt afgestemd met de ouders, soms hebben de ouders hier ook een taak in. Evaluatie van de extra begeleiding gaat altijd via de leerkracht aan de hand van het handelingsplan en/of OPP.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Via T-Primair is er boven bestuurlijk directie overleg. Verder hebben de scholen van Tilburg Noord een IB netwerk opgestart, hier worden o.a. casuïstiek, inhoudelijke dilemma's en tussentijdse plaatsingen besproken.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

De samenwerking binnen Plein 013 is nihil, op wijkniveau is er samenwerking.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Het schoolbestuur SIPO (Stichting Islamitisch Primair Onderwijs) heeft nog twee scholen, te weten in Breda en in Bergen op Zoom. Er is op bestuursniveau directieberaad, waarbij veel informatie wordt uitgewisseld. Doordat de scholen niet in dezelfde regio staan is er weinig inhoudelijke samenwerking. Op het gebied van personeelsbeleid begint dit steeds meer te komen.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Er wordt naar behoefte samengewerkt met de centrale diensten van Plein 013. Aboe el Chayr hier erg tevreden over de expertise werkwijze van de consultant. Verder wordt er geregeld een beroep gedaan op de taalschool. Samenwerking met Plein 013 gaat meestal via de consultant en dat werkt snel en adequaat. De IB-ers zijn goed op de hoogte van het aanbod van Plein 013.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

Vooraf via het brede schooloverleg komt de samenwerking met PSZ (Kinderstad) tot stand. Inhoudelijke samenwerking met de PSZ komt langzaam op gang. Samenwerking met BSO is functioneel en gaat vooral over organisatorische zaken.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Met S(B)O is de samenwerking vooral functioneel en gaat over verwijzing van leerlingen naar SBO en via de AB-er van de spreekhoorn (cluster 2)

Afsluitende opmerkingen:

Aboe el Chayr is de enige Islamitische basisschool in Tilburg. De kenmerken van de populatie, waarbij voor een deel de identiteit een belangrijke rol speelt is niet altijd voldoende ondersteunend aan het onderwijs. Veel afstemming en overleg hierin is nodig, waarbij de cultuurverschillen soms nadrukkelijk op de voorgrond komen. Dit vergt veel van de veerkracht van het team. Daarnaast is de onderwijsbehoefte van de populatie van dien aard dat er hard aan het wegwerken van achterstanden gewerkt moet worden, waarbij de nadruk op taalontwikkeling ligt. Wat dat betreft is wellicht nog meer verdieping en expertise ontwikkeling op het gebied van taalonderwijs en NT2 nodig. Het vooraf bepalen van de effecten en te realiseren doelen van de extra ondersteuning heeft aandacht nodig. Is de inzet van de extra ondersteuning doelgericht genoeg? Verder is de betrokkenheid bij de doelgroep groot en toont het team grote inzet, de sfeer is collegiaal en open.